

Kommentarer till bedömningsmatris för Tala – Kurs B

Stockholms universitet
Institutionen för språkdidaktik

Global bedömning

Den globala bedömningen representerar bedömarens första intryck och är en övergripande helhetsbedömning av den talade textens funktionalitet. Här tar man ställning till huruvida eleven löst uppgiften, det vill säga om den talade texten uppnår sitt syfte i den tänkta situationen. Detta förutsätter att innehållet är relevant i förhållande till uppgiftens syfte. I den globala bedömningen tittar man även på om talet som helhet är begripligt. På kurs B är språket enkelt och oklarheter är acceptabla men lyssnaren ska kunna förstå talet i sin helhet utan större problem. Eleven ska vid behov kunna använda sig av fungerande strategier för att förbättra kommunikationen och komma runt språkliga tillkortakommanden. I uppgiften bedöms därför elevens förmåga att interagera med sin samtalspartner, det vill säga att inleda och upprätthålla samtal, förhandla om betydelse, samarbeta för ömsesidig förståelse samt att ge återkoppling, vilket även kan ske icke-verbalt med hjälp av ögonkontakt, kroppsspråk etc.

Analytisk bedömning

I den analytiska delen bedöms delar av språkfärdigheten var för sig. Det är dock viktigt att påpeka att det inte alltid går att göra en strikt uppdelning mellan de olika aspekterna som lyfts fram i bedömningsmatrisen.

Textstruktur

I bedömningen av den muntliga uppgiften på kurs B, görs ingen bedömning av textens övergripande struktur eftersom denna typ av uppgift i relation till språknivån på kurs B medför att det är svårt att urskilja sådana mönster. Textstrukturen bedöms utifrån textbindningen, vilken sker både syntaktiskt och lexikalt. Ett sätt att analysera textbindning är att tala om tematik, sambandsmarkörer och referensbindning. Tematik handlar om hur man inom satser och meningar organiserar given kontra ny information, det vill säga tema och rema, som i ”Jag är gift och jag har två barn. Mina barnen heter xxx”. Sambandsmarkörer (till exempel konjunktioner och adverb) utgör en viktig del i textbindningen. Dessa används bland annat för att markera logiska och temporala samband och bidrar till textens tydlighet. På kurs B kan det handla om att binda ihop fraser och satser med till exempel *och*. Referensbindning sker pronominent och lexikalt, exempelvis genom upprepningar eller synonymer. För ett E på delprov Tala ska eleven göra vissa referenser till person, tid och plats. Referenserna kan med andra ord utgöras av namn på personer, ting och platser, men också av pronomen och tidsuttryck.

Språklig variation och säkerhet

Under aspekten Språklig variation och säkerhet analyseras såväl ord och fraser som grammatik. I bedömningsmatrisen är ordval och grammatiska strukturer till viss del uppdelade. I praktiken är det dock svårt att göra en strikt uppdelning mellan dessa, då lexikon och grammatik är resurser som samverkar vid all språkanvändning.

På kurs B är språket mycket enkelt men för ett E på delprov Tala ska eleven visa prov på ett tillräckligt stort förråd av grundläggande ord och helfraser för att lösa uppgiften. Enkla, vardagliga uttryck används för att ge och efterfråga information, exempelvis *Vad betyder?*,

Förlåt en gång till och Du förstår?. För kunskapskraven C och A ska texten även visa prov på en viss bredd i ordförrådet. I detta sammanhang är det, som bedömare, viktigt att vara medveten om att talat språk ofta karakteriseras av att vara mer vagt och oprecist än skrivet språk, och att graden av variation, precision och korrekthet skiljer sig åt för muntlig och skriftlig förmåga.

När det gäller grammatiska strukturer avses meningsbyggnad, satsbyggnad, tempusböjning, substantivböjning och kongruens. På kurs B används enkla grammatiska strukturer, i huvudsak helfraser och enkla huvudsatser. För ett C eller A på delprov Tala ska eleven även visa prov på mer avancerade strukturer, som exempelvis *Nu jag försöker gå nån kursen som kanske köra lastbil men jag måste vara klar med B, alltså kurs C*.

Vid bedömning av språklig variation och säkerhet är utgångspunkten, för kommunal vuxenutbildningen i svenska för invandrare generellt, att språket ingalunda är eller behöver vara helt korrekt. Därför måste den språkliga säkerheten hela tiden ses i relation till komplexiteten. Den som vågar sig på mer avancerade grammatiska strukturer riskerar också att uttrycka sig med fler avvikelser, särskilt när det gäller talat språk som är mer oplanerat och spontant än skrivet språk. Kontrollen är då inte lika hög som när man skriver och har tid att tänka igenom och redigera sin text. En central utgångspunkt vid bedömningen är dock att de språkliga avvikelser som förekommer i allmänhet inte bör vara störande för begripligheten.

Uttal

Med uttalsnormer avses i första hand prosodiska aspekter, det vill säga betoning, intonation, och talhastighet. Även elevens förmåga att realisera språkljud (vokal- och konsonantdistinktioner) bör beaktas även om detta generellt sett inte har lika stor betydelse för förståelsen. För ett E på delprov Tala gäller att uttalet i huvudsak är begripligt och att eleven till viss del följer relevanta uttalsnormer. På kurs B generellt är det naturligt att avvikelser gällande uttalsnormer även förekommer i tal som uppnår kraven för C och A.

Matris för bedömning av muntlig produktion och interaktion, kurs B

GLOBAL BEDÖMNING	E	C	A
Syfte och genre Innehåll och omfattning Begriplighet och flyt Strategier och interaktion	<ul style="list-style-type: none"> Eleven kan med stöd kommunicera med ett enkelt språk som rör vardagslivet och den egna personen. Eleven berättar i enkel form om personliga erfarenheter, välbekanta personer och platser. Innehållet är relevant i förhållande till syfte. Talet är i huvudsak begripligt och till viss del sammanhängande. Eleven använder vid behov, på ett i huvudsak fungerande sätt, strategier som underlättar interaktionen och förbättrar kommunikationen. 	<ul style="list-style-type: none"> Eleven kan med stöd kommunicera med ett enkelt språk som rör vardagslivet och den egna personen. Eleven berättar i till viss del utvecklad form om personliga erfarenheter, välbekanta personer och platser. Talet är relativt tydligt och sammanhängande. 	<ul style="list-style-type: none"> Eleven kan med stöd kommunicera med ett enkelt språk som rör vardagslivet och den egna personen. Eleven berättar i utvecklad form om personliga erfarenheter, välbekanta personer och platser. Talet är tydligt och väl sammanhängande.
ANALYTISK BEDÖMNING			
Textstruktur	<ul style="list-style-type: none"> Eleven skapar i huvudsak fungerande sammanhang. Eleven gör vissa referenser till person, tid och plats. 	<ul style="list-style-type: none"> Eleven skapar fungerande sammanhang. Eleven gör relativt tydliga referenser. 	<ul style="list-style-type: none"> Eleven skapar väl fungerande sammanhang. Eleven gör tydliga referenser.
Språklig variation och säkerhet	<ul style="list-style-type: none"> Eleven visar prov på ett grundläggande ordförråd som rör konkreta behov och situationer i vardagslivet. Eleven använder enkla grammatiska strukturer med i huvudsak helfraser och huvudsatser. 	<ul style="list-style-type: none"> Eleven visar prov på viss bredd i ordförrådet. Eleven använder enkla grammatiska strukturer, men visar även prov på mer komplexa grammatiska strukturer. 	<ul style="list-style-type: none"> Eleven visar prov på bredd i ordförrådet och visar prov på viss precision i ordvalet. Eleven använder enkla grammatiska strukturer, men visar även med viss säkerhet prov på mer komplexa grammatiska strukturer.
Uttal	<ul style="list-style-type: none"> Uttalet är i huvudsak begripligt och eleven följer till viss del relevanta uttalsnormer. 	<ul style="list-style-type: none"> Uttalet är begripligt och eleven följer i huvudsak relevanta uttalsnormer. 	
SAMMANVÄGD BEDÖMNING	E	C	A

F: Talet är inte i huvudsak funktionellt i förhållande till syfte och situation och/eller har språkliga begränsningar som gör att talet inte når kraven för E.

